

Supervizora kompetence un supervīzijas augstākās izglītības saturs

Kristīne Mārtinsonē¹, Sandra Mihailova², Ivans Jānis Mihailovs³

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Sporta, uztura un pedagoģijas katedra, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Socioloģijas un psiholoģijas katedra, Latvija

³ Rīgas Stradiņa universitāte, Komunikācijas studiju katedra, Latvija

Ievads. Par supervīzijas, kas ir daudzu profesiju prakses un arī izglītības sastāvdaļa, nozīmi un efektivitāti mūsdienās uz zināšanām balstītā sabiedrībā liecina pētījumu rezultāti. Lai arī Latvijā supervīzija ir obligāts profesionālās darbības un studiju komponents vairākās profesijās, līdz šim mūsu valstī nebija izveidots vienots supervizora profesijas standarts, līdz ar to nebija iespējams iegūt augstāko supervizora izglītību un profesionālo kvalifikāciju.

Profesijas standarta izveide un saskaņošana 2013. gadā radīja iespēju veidot maģistra studiju programmu supervīzijā. Viens no pirmajiem uzdevumiem šīs studiju programmas izveides gaitā bija pamatot, kurā studiju virzienā tā jāiekļauj, ņemot vērā, ka supervīzija ir patstāvīga profesija, kuru apgūst uz citas profesijas (sociālais darbinieks, valsts pārvaldes darbinieks, karjeras konsultants, psihologs, pedagogs, mākslas terapeits utt.) bāzes, t. i., šajā profesijā nav iepriekš iegūtas bakalaura līmeņa izglītības.

Darba mērķis. Analizēt supervizora kompetences komponentus, lai, ievērojot vēsturiskos nosacījumus dažādu profesiju veidošanas procesā mūsu valstī, normatīvo aktu prasības, citu valstu maģistra studiju programmu izstrādes un īstenošanas pieredzi, Eiropas Nacionālo supervīzijas organizāciju asociācijas vadlīnijas, esošos pētījumus, darba devēju ieteikumus un EKI 7. līmeņa zināšanu, prasmju un kompetences aprakstu, izvērtētu un pamatotu, kurā studiju virzienā ir iespējams izstrādāt un īstenot profesionālo maģistra studiju programmu supervīzijā.

Materiāls un metodes. Pētījumā tika veikta dokumentu analīze. Izmantojot kontentanalīzi, kas ir kvalitatīva metode, tika izvērtēti normatīvie akti, saskaņotais profesijas standarts, politikas plānošanas dokumenti, Latvijas un citu valstu supervīzijas izglītības un profesionālās darbības pieredze, darba devēju ieteikumi un atzinumi, kā arī iepriekš veiktie pētījumi supervīzijā.

Rezultāti. Latvijā supervīzijas attīstība sākās pēc valsts neatkarības atjaunošanas, kad daudzveidīgu tālākizglītības programmu un kursu ietvaros (parasti neformālā izglītībā) ārvalstu speciālisti līdz ar izglītības un profesionālās darbības iespējām piedāvāja iepazīt dažādus supervīzijas modeļus, ļaujot pārlicināties par supervīzijas potenciālu, atbalstot speciālistu profesionālo izaugsmi un risinot profesionālās grūtības. Tādējādi atkarībā no profesijas / skolas / izglītības tradīcijas mūsu valstī ir izveidojušās dažādas supervīzijas pieejas, to formas, kā arī uzskati par supervīzijas organizāciju un apmācību. Šobrīd faktiski ir izaugusi speciālistu paaudze, kas savā profesionālajā darbībā balstās attiecīgi uz savu supervīziju pieredzi, kura bieži vien ir iegūta noteiktas pieejas ietvarā.

Veicot dokumentu analīzi, tika izdalīta supervizora kā profesionāla metakompetence. Tā ļauj skaidrot supervīzijas programmas iekļaušanu noteiktā – izglītības / pedagoģijas (un atbilstoši studiju virzienu klasifikācijai arī sporta) – studiju virzienā. Pedagoģijā mūsu valstī jau ir aizstāvēti arī divi promocijas darbi par supervīziju [Āboliņa, 2012; Truskovska, 2013].

Secinājumi. Supervīzija ir integratīva un interdisciplināra profesionālās darbības joma, kas iekļaujas dažādās profesijās. Tās izglītojošais mērķis ir nodrošināt mācīšanos profesionālās darbības procesā, tās formālā izglītība ir iekļaujama izglītības / pedagoģijas (un sporta) studiju virzienā.